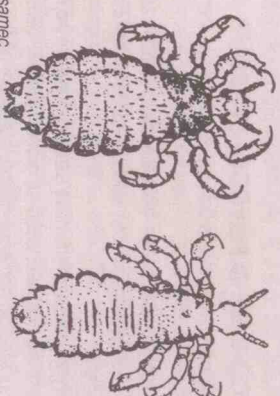

VEŠ DĚTSKÁ SVRAB ROUPI

VEŠ DĚTSKÁ

CO JE VEŠ DĚTSKÁ?

- Veš dětská (*Pediculus capitis*) je bezkřídlý hmyz, který žije pouze ve vlasech lidí, nejčastěji dětí ve věku 6–15 let. Bodá a saje krev. Délka jejího těla se pohybuje mezi 2–3,5 mm. Všichni mají 3 páry nohou, jsou opatřené silnými drápy, jimiž se pevně přidrží vlasi.
- Samička klade vajíčka, zvaná hnidy, která přilpne pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky. Vajíčka vši (nazývané hnidy) jsou ve srovnání s velikostí jejich těla poměrně velká, asi 0,8 mm dlouhá. Z hnid se již za 7 dní vyvíjí larvy vši, které začínají ihned bodat a sát krev.
- Mezitím vlas trochu povyroste, ale prázdné vaječné obaly zůstávají pevně přilpeny a s vlasem postupně odrůstají. Jestliže je délka vlasu mezi přilpenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé, nebo již vyvílné.
- Čerstvě vyvílné larvy vši jsou světle zbarvené a jen asi 1 mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Než dospějí, třikrát se svěkají. Celý jejich vývoj proběhne za 17–25 dní, samičky se dožívají 3–5 týdnů a během života naklade každá z nich 50–150 vajíček. Larvy i dospělé vši sají krev nejméně 3krát denně. Přítomnost vši ve vlasech se odborně nazývá pedikulóza.

Obr. 1: Veš dětská –
vlevo samice, vpravo samec

Autoři

RNDr. Václav Růpeš, CSc., RNDr. Věra Tolarová

Recenze

RNDr. Erich Pazdžiora, CSc.

Grafická úprava

Luděk Rohlík

Odpovědná redaktorka

Mgr. Dana Fraagnerová

Vydal Státní zdravotní ústav, Šrobárova 48, Praha 10

Realizoval GEOPRINT, Královská 1110, Liberec

1. vydání, Praha 2004

© Státní zdravotní ústav

NEPRODEJNÉ

JAK SE VEŠ DĚTSKÁ PŘENÁŠÍ A PROJEVUJE?

- K přenosu vši dochází při těsném kontaktu s napačenou osobou, nejčastěji mezi příslušníky rodiny, mezi sourozenci, spolužáky ve škole nebo při ležení a zimních rekreačních pobytech dětí.
- Přítomnost vši se projevuje nadměrným svěděním hlavy. Někdy bývá napadnějším příznakem lechtání, působené proležením vši mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele. Napadené děti bývají neklidné, trvale neuspávané, ve škole nepozorné.
- Veš dětská v našich podmínkách nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění ani nepůsobí jiné objektivní poškození. Závažnost je především problémem společenským, napadené děti se cítí nečisté, ponížené a vyloučené nejen ze společnosti svých vrstevníků, ale i dospělých (učitelů, příbuzných apod.).

JAK SE LZE VŠI DĚTSKÉ ZBAVIT?

- Spolehlivým důkazem závažnosti je nález živých vši při vyčesávání (nejlépe hustým hřebemem „vši-váčkem“) nebo při prohlídkách vlasů.
- Hnídy se vyskytují nejčastěji na vlasech za ušima. Hnídy z vlasů nelze odstranit žádným přípravkem, lze je jen mechanicky vyčesat, napadené vlasy jednotlivě vystříhat nebo nechát odrůst.
- Jediným možným preventivním opatřením proti vši dětské jsou časté prohlídky vlasů a v případě nálezu vši neodkladné odšívání.
- Veš dětská vzdoruje všem běžným hygienickým úkonům, jako je běžné česání a mytí vlasů. K jejich odstranění je nutné používat přípravky k tomu určené. Používání jiných prostředků (nejznámějším je například petrolej) může ohrožovat zdraví.
- Odšívovací přípravky jsou podle zákona léčivem, a proto jsou prodávány v lékárnách. V současné době je v lékárnách dostupný přípravek DIFLUSIL H-92 M a v nejbližší době se v prodeji objeví nový přípravek DIFLUSIL H FORTE. Oba přípravky je nutné používat přesně podle příložených návodů. Skutečnost, že děti nebudou mít vši, je povinností rodičů.

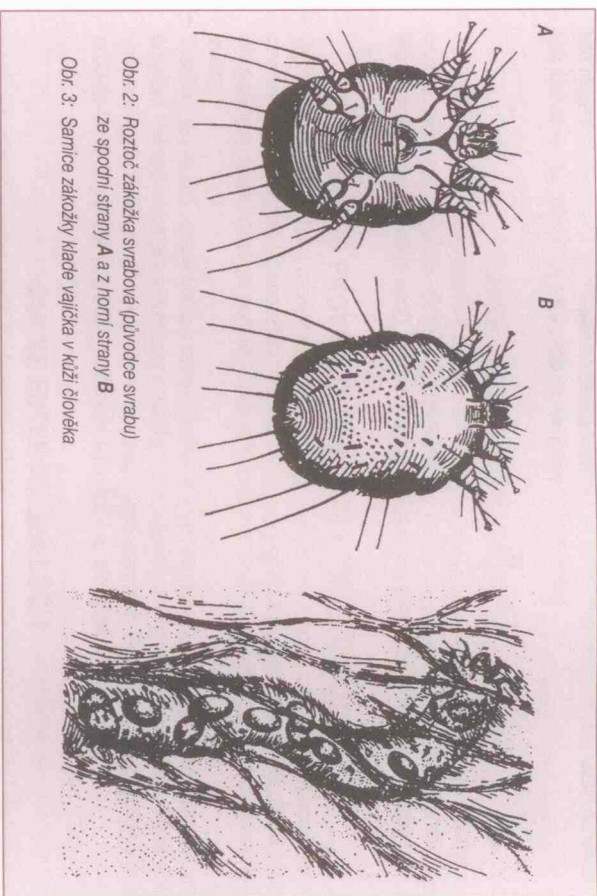
SVRAB

CO JE SVRAB?

- Svrab je velmi nakažlivé kožní onemocnění. Je rozšířeno po celém světě, kde postihuje všechny věkové skupiny lidské populace.
- Šíří se hlavně v kolektivech, kde žijí lidé v těsném kontaktu (v rodinách, jeslích, internátech, domovech důchodců, nemocnicích, sociálních ústavech).
- Nejčastější cestou přenosu je mezi sexuálními partnery.
- Imunitně oslabení jedinci mohou být k nákaze náchylnější.

CO VÍME O PŮVODCI SVRABU?

- Původcem svrabu je mikroskopický, maximálně 0,5 mm velký roztok, který se jmenuje zákožka svrabová (Sarcoptes scabiei).
- Oplozené samičky lezou po kůži člověka, během několika minut se do ní zavrtávají a ve spodních vrstvách kůže si razí chodbičky, ve kterých každý den kladou 1 až 2 vajíčka. Z nich se líhnou larvy a nymfy, které žijí na povrchu lidského těla.
- Za 18 až 23 dnů se z vývojových stadií vyvinou nové samičky, které se po kopulaci se samečkem opět zavrtávají do kůže buď původního hostitele, nebo se mohou přenést během těsného kontaktu (spaní v posteli s nemocnou osobou nebo po nemocné osobě, půjčování oděvů od nemocného, manipulace s lůžkovým prádlem nemocných, ošetřování nemocných apod.) na dalšího člověka.

JAK DLOUHO ŽIJÍ ZÁKOŽKY?

- Délka života jedné zákožky je až 5 týdnů a za tu dobu stačí naklásť 40 až 50 vajíček.
- Během několika měsíců se v příznivých podmínkách na lidském těle může vyvinout z jedné zákožky až několik set jedinců.
- Mimo lidské tělo zákožky vydrží ve vlhkém prostředí jen asi dva dny.
- Vysoká teplota (při žehlení prádla) zákožky i jejich vývojová stadia ničí, stejně jako teploty pod bodem mrazu nebo UV záření.

JAKÉ JSOU PŘÍZNAKY ONEMOCNĚNÍ SVRABEM U DOSPĚLÝCH?

- Nákaza se neprojevuje ihned, u člověka, který je nakažen poprvé, může uplynout i několik týdnů, než se objeví první kožní příznaky.
- U osob s opakovanou nákazou se příznaky objevují dříve.
- Pocity svědění, nejprve mírné, se stupňují zejména v noci na lůžku a při prohřátí těla, kdy zákožky zvyšují svou aktivitu.
- Chodbičky, které si zákožky vrtají, jsou na kůži viditelné jako několik milimetrů až několik centimetrů dlouhé, našedlé nebo narůžovělé, lehce vyvýšené nitkovité stopy s perletově zbarvenou 2 až 3 mm velkou kůpkou na konci, kde se nachází samička.
- Zákožky se vyskytují zejména v místech s jemnou kůží, jako jsou mezprstní prostory, okolí genitálu, prsních bradavek, na hýždích, zápěstích, v záhybech loketního a kolenního kloubu, na podbřišku, v místech, kde přiléhá prádlo.
- Hlava, krk a krajina mezi lopatkami nebyvají u dospělých osob postiženy.
- V důsledku intenzivního svědění se postižený škrábe a dále si zákožky rozmáší, v místech porušené kůže se tvoří štrupy. Do rozškrábaných ran může být druhotně zanesena infekce a rány mohou hnisat.

